

Att tala med dubbel tunga

Hur gör en författare som vill gestalta ett tabubelagt ämne, men utan att avslöja att det är det han gör? Den frågan behandlar Roar Lishaugen i sin doktorsavhandling med utgångspunkt från den tjeckiske författaren Ji í Karásek ze Lvovic (1871–1951). Karásek påstod att han skrivit böcker där han gestaltat homoerotik utan att de han kallade ”normala” slängt hans böcker i avsmak.

Med den här konkreta utgångspunkten och med Karáseks trilogi ”Romány t í mág ” (’De tre magikernas romaner’, 1907–1925) som material, närmar sig Lishaugen Karáseks sätt att skriva och undersöker huruvida trilogin skapar dubbla läsroller som möjliggör båda en ”straight” och en ”queer” läsning.

Med Umberto Ecos tankar om en s.k. modelläsare och genom analyser av retoriska strategier och av spelet med förutsatta kompetenser, avslöjas hur Karáseks trilogi bäddar för två olika sätt att läsa. De referenssystem och kompetenser som förutsätts aktualiserar olika betydelsefält samtidigt och åtskiljer därigenom konventionella betydelser från subversiva och okonventionella. Å ena sidan uppfyllde Karáseks trilogi litterära konventioner och förhöll sig till en viss repertoar. Å andra sidan underminerade den samma konventioner genom att systematiskt använda dubbeltydiga referenser till historiska personer, konstverk, platser etc. med en underliggande homoerotisk betydelse.

Lishaugen undersöker även hur Karáseks trilogi mottogs av kritikerna. Receptionen reflekterar till viss grad dubbelheten i Karáseks texter. Det fanns dessutom två olika sätt att närma sig trilogin: dels den samtida officiella litteraturkritiken som fokuserade på dekadensproblematik, dels den något senare oofficiella inom den homosexuella rättighetsrörelsen, där fokus placerades på den litterära gestaltningen av homoerotik. Denna skillnad illustrerar hur estetiska konventioner och förväntningar ändras över tid enligt olika litterära normer. Dessutom aktualiseras en majoritets och en minoritets syn på litteratur: Hur majoriteten fokuserar på litterära konventioner medan minoriteten söker texternas subversiva potential.

Karásek brukar anses som den främste representanten för litterär dekadens inom tjeckisk litteratur. Med sin avhandling visar Lishaugen att dekadansen själv lägger till rätta för en dubbeltydig tolkning och att man genom att ta fasta på dubbeltydigheten kan komma subversiva krafter i texter på spåren.

Avhandlingens titel: Speaking with a Forked Tongue. Double Reading Strategies in Romány t í mág by Ji í Karásek ze Lvovic.

Disputationen äger rum lördagen den 13 december 2008 kl. 13.00

Plats: Sal L 300, Etnologen, Lennart Torstenssonsgatan 6

Opponent: Professor Petr Bilek, Prag

Avhandlingen kostar 300 kr och kan beställas från Institutionen för slaviska språk och nygrekiska, rachela.zylinski@slav.gu.se

För ytterligare information kontakta Roar Lishaugen, tel. 031 786 18 22 (arb),

mobil 0702-75 77 34, e-post: roar.lishaugen@slav.gu.se
Hemsida: <http://slav.gu.se/personal/roar-lishaugen>